

Doch de Heer TE WECHER leze het boek in zijn geheel. De aangename, onopgesmukte, verhaaltrant, de zeldzaam rijke jagerservaring en de scherpe blik bij de beoordeeling van het leven onzer Indische dieren zal iederen liefhebber en bewonderaar van de tropische natuur, en den jager in 't bijzonder, dit boek met de grootste belangstelling van a. tot z. doen volgen. Onder de talrijke grofwildjagers en-schrijvers blijft SANDERSON, naast SELOUS, de „primuss inter pares”.

Wlingi, October 1915.

G. A. ALBERTS.

EIGENAARDIGE ORCHIDEEËN.

Eenigen tijd geleden werd ik aangenaam verrast door de toezending van een paar prachtige *Cattleya's*. Terstond viel het mij op, dat de bloemen iets vreemds hadden. Toch kon ik nog niet dadelijk zeggen, waardoor het eigenaardige aanzien der bloemen werd veroorzaakt. Eerst bij nadere beschouwing en na lezing van een begeleidend schrijven van den Heer D. VAN MULLEM, die mij de bloemen toezond, bleek mij, dat het bloemdek slechts uit vijf bladeren bestond.

Zooals de lezer zeker weet, behooren de *Cattleya's* tot de familie der *Orchideeën*. De bloemen dezer familie stemmen in bouw meestal overeen, doch wijken veel van de samenstelling van andere bloemen af, zoodat zij daardoor een natuurlijke groep vormen. De bloemen zijn tweeslachtig, symmetrisch en hebben een onderstandig, meestal gedraaid vruchtbeginsel, dat door den leek dikwijls voor een bloemsteel wordt aangezien. Het bloemdek is zesbladig. De drie buitenste bloemdekbladen — de *sepalen* — kunnen als kelk, de drie binnenste — de *petalen* — als bloemkroon worden beschouwd. Een der petalen heeft een veel van de andere afwijkenden vorm en wordt het lipje (*labellum*) genoemd. Het is naar beneden gebogen, of staat recht vooruit, draagt dikwijls een spoor en is fraai geteekend. Doordat het vruchtbeginsel een halven cirkelomtrek is gedraaid, vindt men het labellum op de teekening aan den bovenkant van de bloem. Meeldraden en stamper zijn meestal geheel met elkaar vergroeid en vormen een zoogenaamden stempelzuil (*gynostemium*). De vermeerdering door zaden levert nog al moeielijkheden op, zoodat deze vaak door scheuring plaats heeft. In de laatste jaren heeft men door kruising heel wat nieuwe soorten verkregen. Er zijn hiermede verrassende resultaten bereikt. Tot de geslachten, die veel gekweekt en gekruist worden, behooren de grootbloemige *Cattleya's*.

Hoe komen nu de mij gezonden bloemen aan dien eigenaardigen vorm?

't Blijkt-zooals de Heer VAN MULLEM zegt-dat het voornaamste bloemblad (het labellum) blijkens de eigenaardige kleurteekening juist de helft van zijn daarzijn heeft opgeofferd en deze heeft ingeruimd voor een innige verbinding met een der kelkbladeren. Dat beide bloemen zoo zijn gevormd en wel en pendant, verhoogt de merkwaardigheid.

Wat dunkt U, vraagt de Heer VAN MULLEM, zouden we hier te doen hebben met een eenvoudige vergroeiing, of wel met een pogen tot terugslag naar een vroegere periode? Deze kwestie is natuurlijk vooralsnog niet met zekerheid uit te maken. Op 't eerste gezicht stemde ik voor 't eerste, dus voor een eenvoudige vergroeiing. Maar bij nauwkeurige beschouwing bleek het, dat er nog iets merkwaardigs aan een der bloemen te zien was. De jongste bloem vertoont n.l. een poging om het gewone aantal van zes bloemdekbladeren weer terug te krijgen. Aan de niet-vergroeide zijde van het labellum heeft dit een diepe

Vijfbladige *Cattleya*'s.

- a. Vergroeide sepalen.
- b. Posing tot vorming van een 6de bloemdekblad.

insnijding, die aan de oudere bloem ontbreekt. 't Is, of de bloem twijfelt, of ze op den goeden weg is en daarom op haar schreden terugkeert. Een eenvoudige vergroeiing is het dus niet.

't Geval leek me merkwaardig genoeg om er een teekening van te maken en het onze lezers onder de oogen te brengen. Misschien kan een of andere Orchideeënliehebber ons mededeelen, of iets dergelijks vaker is waargenomen. Mocht een van onze lezers zich geroepen gevoelen zijn oordeel over deze kwestie uit te spreken, dan houdt de redactie zich aanbevolen.

v. W.

EEN WANDELING LANGS HET BANDJIRKANAAL VAN DE TJILIWONG.

Terwijl in het bergland kale rotswanden en diepe insnijdingen van beken ons telkens een blik gunnen in de geologische gesteldheid van het terrein, is er in de laagvlakte uitteraard weinig gelegenheid om onder de bovenste verweeringslaag het versehe gesteente te ontdekken. Zelfs in de groote rivieren komt het zelden bloot. Alleen de diepe kunstmatige uitgravingen schenken ons hier nog de beste kansen en zoo stellen wij daarom den Batavianen onder onze lezers voor met ons eens een wandeling te maken langs het nieuwe bandjirkanaal, dat de Tjiliwong bij hooge vlooden van het teveel aan water moet ontlasten. Al is het dan ook niet zoo heel veel op geologisch gebied, dat wij zullen zien, hier en daar valt toch wel wat interessants op te merken.

Het kanaal begint achter de kazerne van Mr. Cornelis, loopt in W.N.W.-richting door het land Menteng en de kampong Doekoe en komt uit in het oude Krekotkanaal. Even voorbij den inlaat en kort voor den spoorwegdam van de lijn naar Buitenzorg, die later zal plaats maken voor een brug, nemen we een opeenvolgende serie lagen waar van fijne en grovere zanden, die afwisselen met grintbanken en conglomeraten, meest afgeslepen andesietstukken, afkomstig van den Gedeh of den Salak. Door de cementeerende werking van in oplossing geraakt en weer afgescheiden kiezelzuur en van carbonaten zijn de rolsteenen lokaal verkit en dan zijn zulke grintbanken vrij hard en resistent.

Zijn in de onderste lagen de rolsteenen op de breuk versch, hoogerop, meer nabij de oppervlakte zijn zij door de inwerking van in het regenwater opgeloste zuurstof en koolzuur geheel ontleed. Hun vorm blijft nog lang duidelijk herkenbaar, probeert men ze evenwel uit de laag los te werken, dan vallen zij onmiddellijk in gruis uit elkaar.

Wij gaan nu den spoordam over en zien aan de andere zijde daarvan een profiel door een aangesneden diepen zinkput, geheel gevuld met bladeren en huisafval, die zwart tegen den wand afsteekt.

We bevinden ons hier op een heuvel, het kanaal is op dit gedeelte daarom zeer diep ingesneden. Het uitgegraven materiaal is aan weerszijden opgeworpen, zoodat het talud nog bijna eens zoo hoog wordt. Heel mooi zien we op dezen heuvel, hoe de bovenste 3 tot 4 meter van den bodem tot donkerroode lateriet zijn verweerd.

De vorming van deze grondsoort, die zulk een belangrijk gedeelte van de aardoppervlakte in tropische gewesten beslaat, is voor een groot deel nog in het duister gehuld. Een droog klimaat of in regenrijke streken ten minste regelmatig terugkeerende droogteperiodes, en in ieder geval een zekere hoogte boven den grondwaterspiegel zijn naast de samenstelling van het oorspronkelijke materiaal de voornaamste der voor haar ontstaan